

izpostavljata perverzijo kot tisto anti-metafizično držo, ki se ji posreči izogniti primežu metafizičnega aparata formiranja življenja subjekta, temveč še veliko bolj za vprašanje, ali ni morda, kot sta sugerirala že Lorenzo Chiesa in Frank Ruda (2011: 179), perverzna prekoračitev metafizike sama metafizična ter zakaj sam Agamben, deloma pa to velja tudi za Deleuza, »spregleda« natanko to »metafizičnost« same perverzije. Vprašanje je tu pomembno natanko zato, ker se s stališča perverzije kot pozitivne prekoračitve metafizike vseživljenjsko učenje na ravni izobraževanja izkaže kot nerazrešljivi paradoks, ki se ga ne da pojasniti.

Od metafizike *Bildung* do družbe nadzora in »konca« metafizike

Da bi pojasnili ta moment, je uvodoma morda vredno znova spomniti na način, kako sam Agamben pojmuje metafiziko in (bio)politiko kot njeno temeljno strukturo. Kot je znano, ta struktura temelji na dialektični operaciji »politizacije golega življenja«:

»Živo bitje ima logos s tem, da v njem odpravi in ohranja lasten glas, tako kot živi v polisu s tem, da iz njega izvzame svoje lastno golo življenje. Politika se tako izkaže za strukturo, ki je v pravem pomenu temeljna za zahodno metafiziko, kolikor zaseda mesto praga, na katerem se dopolni stik med živim bitjem in logosom. 'Politizacija' golega življenja je metafizična naloga *par excellence*, v kateri se odloča o človeškosti živega bitja človek, in s prevzemanjem te naloge moderna ne dela drugega, kot da potrdi zvestobo bistveni strukturi metafizične tradicije.« (Agamben, 2004: 16)

Na kratko rečeno, politika kot temeljna struktura metafizike je po Agambenu struktura formiranja oziroma uformljenja gole življenjske substance, prehod od *zoé* k *bíos*. To je tudi tista točka, ki jo Agamben prevzame od Foucaulta in njegove teoretizacije biopolitike, in to ne glede na njuno razhajanje glede krajev, kjer naj bi bila domnevno najbolj na delu omenjena struktura. Če so se namreč Foucaultove analize osredotočale na delovanje institucij disciplinarne oblasti, med katere so spadale tudi vzgojno-izobraževalne ustanove, pa je po Agambenu privilegiran kraj udejanjanja tega tipa oblasti seveda Auschwitz. A kot rečeno, ne glede na to razliko je Agambenovo stališče, da so Foucaultove analize povsem pravilne ter da je edina Foucaultova težava v tem, da jih ni razširil na privilegiran kraj metafizične biopolitike v moderni, ki je prav taborišče smrti. To pa preprosto pomeni, da lahko vzgojno-izobraževal-

umetnost konsekvenc in sestopov, suspenzov in padcev.« Pred tem, na drugem mestu, Deleuze ironijo in humor jasno pripiše obema modusoma perverzije, sadizmu (ironija) in mazohizmu (humor) (Deleuze, 2000: 62–69).